

A tervezett adóváltozások várható hatása az étkezési utalványok forgalmára

A KOPINT-TÁRKI Konjunktúrakutató Intézet Zrt. az Étkezési Utalvány Forgalmazói Egyesülés megbízásából felmérte a természetbeni juttatások tervezett megadóztatásával érintett munkaadók és munkavállalók, illetve vendéglátósok várható reakcióit. A felmérés február 28. és március 9. között történt, a munkavállalókat (1000 érvényes kérdőív) és a vendéglátósokat (150) telefonon, a munkaadókat (650) Interneten kérdeztük.

Időközben, a felmérés elkezdése óta **az akkor valószínűnek tartott scenáriók helyébe újabb, alapvetően más szerkezetű és más adómértékekkel operáló törvényjavaslat lépett.** A márciusban az Országgyűlés elé kerülő, **T/9179. számú törvényjavaslat** szerint ugyanis a természetbeni juttatások értékhatára nem változik, de értékük 50%-a után a munkáltató kötelezően **62% SzJA-t** és az evvel növelt összegre **27% TB-t** fizet. Ez összesen **105,74%-os** adókulcsnak felel meg, de mivel „csak” a természetbeni juttatások 50%-ára kell megfizetni, a juttatások teljes összegére vetítve ez **52,87%-os** effektív aggregált adóterhet jelent.

A kérdezés **három scenárióra** terjedt ki, első scenáriónk munkaadói (11%) és munkavállalói SzJA-kötelezettséget (19, illetve 38%) is tartalmazott, ez összességében hasonló, de **nem nagyobb adóterhet** jelent, mint a törvényjavaslatban szereplő adómérték. Feltételezhető, hogy a törvény elfogadása után a munkaadói reakciók az e scenárióra előre jelzettől nem lesznek nagyon eltérők, semmi esetre sem visszafogottabbak a prognosztizálnál.

A munkaadói felmérés célja annak megállapítása volt, hogy vajon miként reagálnának a döntési helyzetben levő munkáltatók a ma még adómentes juttatások adóterhelés alá vonására; változatlan vagy csökkentett összegben megtartják azokat, vagy megszüntetik, de részben vagy egészben béremeléssel kompenzálják?

A felmérési eredmények arról tanúskodnak, hogy a munkavállalók a változások következtében a korábbi mennyiség **33,3%-ának** megfelelő étkezési utalványt és a korábbi utalványérték bruttó **10,9%-a** mértékében pénzbeli fizetésemelést kapnának. Vagyis a munkavállalók a korábbi érték összesen **44,2%-ához** jutnának hozzá utalványban vagy béremelésben, teljes veszteségük tehát a korábbi utalványérték **55,8%-a** lenne.

A kérdezés tehát nem igazolta vissza a törvényjavaslatához csatolt, a PM által jegyzett Tájékoztató feltételezését, mely szerint a gazdasági aktorok teljes passzivitással reagálnak az új adó bevezetésére, és a korábbi mértékben juttatnak, most már magas adókkal sújtott utalványokat dolgozóiknak, ezért az államkincstár bevétele automatikusan nő az utalványok értékének felére számítható 105,74%-os közteherrel.

Az az étkezési utalványok teljes forgalmát 2008-ban **231 milliárd forint**ra becsülhetjük, ennek megmaradó része a felmérés eredménye szerint **76,9** milliárd forint (33,3%). Az erre eső 52,87%-os adóteher mintegy **40,7** milliárd forint többletbevételt jelent a költségvetésnek.

A kompenzációs motivációjú béremelés (25,2 milliárd forint) miatt a munkaadók összesen 28,5%-os bérterhet, a munkavállalók SzJA-t és TB-t fizetnek. A munkavállalói felmérésben rákérdeztünk az utalványokhoz jutó munkavállalók tényleges SzJA-fizetési mértékére, 2010-es sávhatárok és adókulcsok szerint. A választ adók 79,4%-a 19%-os kulcs szerint fizetne, 20,6%-a pedig a 38%-os kulcs szerint. Rávetítve ezeket a kulcsokat a kompenzációs béremelés összegére, **17,3** milliárd forint bértéher-többlettel, azaz költségvetési plusz-bevétellel számolhatunk. **Az összes kincstári bevétel-növekedés tehát mintegy 58 milliárd forint.**

A munkavállalók ugyanakkor **128,9** milliárd forint értékű utalvánnyal, illetve ezt kompenzáló nettó béremeléssel kapnának kevesebbet, a munkaadók kiadásai **70,9** milliárd forinttal csökkennének..

Fenti számok a primer jövedelemátrendeződési hatást jellemzik, amely nulla összegű játék: amit az egyik jövedelemtulajdonos csoport, a munkavállalói veszít, azt teljes mértékben megszerzi a költségvetés és a munkaadók.

A következőkben a vizsgálatot kiterjesztettük a forgalom várható változása miatti bevételi hatásokra. Ha ugyanis feltételezzük, hogy a kieső utalványok értékével csökken a lakossági fogyasztás, akkor az általános forgalmi adó befizetések is elmaradnak. A majdnem 130 milliárdos lakossági fogyasztáscsökkenés következtében kieső (23%-os) ÁFA összege **24,1** milliárd forint, ez csökkenti a kincstár többletét, a még mindig tetemes **33,9** milliárd forintra.

A háttéripár, a (meleg)étkezési utalványok esetében a vendéglátás forgalma és az e téren keletkező jövedelmek, adók csökkenése minden gazdasági szereplőnek: vendéglátóipari munkaadónak, munkavállalónak és a kincstárnak is jelentős veszteséget okoz. Ez a finomabb elemzési szint már nem nulla összegű játékra ad becslést: a háttéripár sokszerű leépülésével mindenki veszíthet.

Kérdés azonban ennek mértéke. Mint láttuk, az étkezési utalványok forgalma becsülhetően **66,7%**-os mértékben csökken. Továbbiakban csak a melegétkezési utalványokkal kalkulálunk.

Kiinduló adatok

Az étkezési jegyet elfogadó étterem és egyéb elfogadóhelyek becsült száma: **9000** **759** milliárd forgalom összesen. **130 milliárd** forint melegétkezési utalvány évente **84,4** millió forint árbevétel évente átlagosan a melegétkezési utalványt elfogadó éttermekben, más meleg ételt szolgáltató helyeken.

Foglalkoztatottak becsült száma: **102 600**. Bruttó átlagbér (KSH, 2008): 122.322 forint/hó. Bruttó bértömeg: **150,6** milliárd forint

A kérdőív szerint a megkérdezett vendéglátóhelyek forgalma mintegy **19,9%**-kal csökkenne, éttermenként, elfogadóhelyenként átlagosan **16,8** millió forint éves bevételkiesést okozva.

Bruttó bértömeg 15% csökkenése: **22,6** milliárd forint

Bérijárlékok (28,5%):	6,4 milliárd forint
SzJA-kiesés: legalább 19%,	4,3 milliárd forint
TB kiesése (16,5%)	3,7 milliárd forint

Költségvetési bevételkiesés a másodlagos hatások miatt: **14,4 milliárd forint**

A költségvetés becsülhető teljes nyeresége az étkezési utalványok megadóztatása miatt tehát (primér és szekunder költségvetési hatások együtt): 19,5 milliárd forint

A teljes vendéglátóipari, elfogadóhelyi forgalom a megkérdezés adatai szerint tehát **151,2** milliárd forinttal csökkenne, a kifizetett munkabér mintegy legalább **15%**-kal, az étkezési jegyet elfogadó éttermekben mintegy **2,1** foglalkoztatottal csökkenne az átlaglétszám, ez országosan **18 900** állásvesztőt jelentene.

A becslési hiba miatt nem zárható ki, hogy a tényleges bevétel a kalkulálttól néhány milliárd forinttal eltér (annál esetleg magasabb), de ezt bőven ellensúlyozza, hogy - elsősorban módszertani nehézségek miatt - nem kalkuláltunk az alábbi tételek költségvetési hatásával:

- Az elbocsátások költségvetési hatásai (munkanélküliségi segély, esetleg átképzési költségek);
- A vendéglátó-ipari beruházások visszaesése;
- Üzletbezárások,
- A forgalom nem jelentéktelen részének visszaterelődése a szürke-fekete forgalomba.

Lezárva: 2009. március 17.